

Jaką rolę odgrywają emocje w dialogach perswazyjnych? Czy łatwiej ulegamy argumentom, które wzbudzają w nas emocje? Czy używanie emocjonalnych słów w argumentacji politycznej pozwala mówcom na osiągnięcie lepszych skutków retorycznych niż poleganie tylko na argumentach? Celem niniejszego wniosku jest dostarczenie nowych sposobów rozumienia tego, w jaki sposób emocje wyrażane przez mówców w dialogach perswazyjnych wpływają na emocje odbiorców tych dialogów.

W klasycznym ujęciu Arystotelesa, argument oparty na patosie (czy argument patotyczny) czerpie swoją moc perswazyjną z odwoływania się do emocji słuchaczy. Patos, czyli stan emocjonalny słuchaczy, to jeden z trzech środków przekonywania, obok logosu (argumentów) oraz etosu (charakteru mówcy). Teoria argumentacji oraz studia nad wpływem charakteru mówcy rzuciły już nieco więcej światła na mechanizmy - odpowiednio - logosu i etosu. Celem prezentowanego projektu jest dostarczenie nowej wiedzy dotyczącej patosu, stworzenie ramy teoretycznej niezbędnej w nowoczesnej retoryce, ramy, która byłaby stosowalna także w retoryce obliczeniowej oraz dla sztucznej inteligencji. Model ten, który proponujemy nazwać *ComPathos*, czyli patos obliczeniowy (komputacyjny), pozwoli na lepsze zrozumienie struktury i jakości argumentów używanych w języku naturalnym. Planujemy zastosowanie metody "od danych do teorii", w której zbierane autentyczne przykłady argumentów będą podstawą dla rozwoju modelu, który będzie też sprawdzony w warunkach eksperymentalnych, aby przetestować faktyczny efekt retoryczny. Skupimy się na materiale pochodzącym z telewizyjnych debat przedwyborczych, takim jak poniższy przykład (1), zaczerpnięty z debaty przed polskimi wyborami parlamentarnymi. Autorem wypowiedzi jest Adrian Zandberg, przedstawiciel lewicowej partii "Razem":

- (1) *Adrian Zandberg: Powinniśmy wyjść z węgla do 2035 roku. To nie jest wbrew pozorom kwestia ambicji tylko elementarnej odpowiedzialności, bo kryzys klimatyczny, panie Bosak, to nie jest ideologia to jest to co mówią nam praktycznie wszyscy zgodnie naukowcy: wpływ człowieka na klimat będzie oznaczać dla pokolenia naszych dzieci i dla pokolenia naszych wnuków dramatyczne problemy, będzie oznaczać nie tylko lato w którym będzie susza, nie tylko wyższe koszty żywności, nie tylko to, że w miastach nie będzie wody, nie tylko fale gorąca i to że dziesiątki tysięcy starszych osób będą umierać. To jest zagrożenie dla cywilizacji. (2019-10-08, TVN)*

Możemy intuicyjnie uchwycić ładunek emocjonalny tego argumentu, jak również wprowadzaną przez niego równowagę między elementami pozytywnymi (słowa takie jak *dzieci, wnuki*), budującymi zaufanie (*naukowcy*), ale też wzbudzającymi strach (*dramatyczne, zagrożenie, umierać*). W proponowanym projekcie chcemy pokazać, jak używanie takiego języka emocjonalnego może być strategią retoryczną w debacie publicznej. Chcemy rozwinąć nasze rozumienie tego jak takie strategie działają i jaki mają wpływ, poprzez dokładne analizowanie *logosu, etosu i patosu* przedwyborczych debat telewizyjnych. W *Retoryce* (Księga I, 2) Arystoteles pisze: "*Wiarygodność uzależnioną od nastawienia słuchaczy osiąga się wówczas, gdy mowa powoduje ich wzruszenie. Inne przecież wydajemy orzeczenia, gdy jesteśmy zasmuceni, niż kiedy się cieszymy, inne – nastawieni przyjaźnie niż usposobieni wrogo.*" Czerpiąc z tych klasycznych źródeł, w naszej pracy chcemy spojrzeć na *patos* jako emocje i stany doświadczane przez słuchaczy, a wywoływane przez określone słowa i struktury retoryczne obecne w wypowiedziach mówców. Proponujemy metody i model dla systematycznej obserwacji powiązań między argumentami i emocjami w tekstach perswazyjnych. Dzięki zastosowaniu nowoczesnych metod z zakresu retoryki i pragmatyki obliczeniowej możemy pokazać jak przykłady takie jak (1) mogą zostać dokładnie zrozumiane zarówno w jakościowej analizie przykładów, jak w automatycznej analizie na masową skalę.

Dla celów naszego przedsięwzięcia łączymy trzy metodologie, co jest odzwierciedlone w podziale na trzy obszary prac. Badania korpusowe w obszarze WP 1. (*work package 1*) pozwolą nam zebrać dane statystyczne dotyczące najczęściej występujących struktur argumentacyjnych i ruchów dialogowych powiązanych z *patosem*. W WP 2., technologie przetwarzania języka naturalnego (*NLP, natural language processing*, ze szczególnym uwzględnieniem automatycznego rozpoznawania emocji w tekście, pozwolą nam uchwycić emocje w mediach społecznościowych i stworzyć mapę *patosu* w reakcjach na debaty. Eksperymenty psycholingwistyczne w WP 3. dostarczą kontrolowanego środowiska, które pozwoli nam sprawdzić faktyczną efektywność *patosu* jako środka przekonywania. Planujemy połączyć te trzy metody w naszym badaniu, które jest pierwszą tak kompleksową próbą opisanie zarówno struktur jak i efektów retorycznych *patosu*.